

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิยามความหมายของคำว่าพลเมืองที่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ลักษณะการเมือง การปกครอง ตลอดจนระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่สืบทอดกันมาและความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ล้วนมีอิทธิพลต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีของประชาชนในแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นให้มีลักษณะเฉพาะตัว การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีจึงเป็นทั้งศาสตร์และทั้งศิลป์¹ อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า หน้าที่หลักของการศึกษาคือการพัฒนาพลเมืองดี นักการศึกษาทุกประเทศทั่วโลกได้เขียนตำราและทำการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไว้เป็นจำนวนมาก แต่ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางและในโรงเรียนรัฐบาล" ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำมาก่อนเลย ผลงานที่ปรากฏอยู่และผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางของการศึกษาคั้งนี้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ S.R.Kochhar, The Teaching of Social Studies (New Delhi, Sterling Publisher, 1975), p.271.

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "พลเมืองดี" ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้คือ

พ.ศ. 2524 จันทร ชุ่มเมืองปักษ์¹ ให้ความหมายสรุปไว้ดังนี้ พลเมืองดี คือ พลเมืองที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีคุณภาพในแง่ฝีมือ เรียนมาทางใดให้แสดงฝีมือในทางนั้นได้ ทุกโอกาส คุณธรรมเป็นตัวประกอบส่งให้คนเป็นมนุษย์ มีศีลธรรมจรรยา มีความเสียสละ มีความอดทน มีความกตัญญูกตเวทีย มีวินัยในตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่รู้ต่อการศึกษาล้ำเรียน ใฝ่รู้ต่อการทำดี

พ.ศ. 2521 ดวงเดือน พันธุนาวิน² ได้กล่าวถึงลักษณะความเป็นพลเมืองดีว่า คือ นิสัยและการกระทำของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมายของบ้านเมือง รวมถึงลักษณะที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ลักษณะความเป็นพลเมืองดีนั้นมีมากมาย ลักษณะที่สำคัญและได้รับการวิจัยคือ ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อและความเกรงใจ

หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา³ ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีว่า ได้แก่ผู้ที่สามารถนำตนเองได้ มีเหตุผล และวิจารณ์ญาณ รู้จักเลือกเฟ้นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนและบ้านเมือง ต่อกันตัวต่อปัญหาสังคม และร่วมมือดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วงไป

¹จันทร ชุ่มเมืองปักษ์, "สอดนอย่างไรศิษย์จึงจะเป็นพลเมืองดี," วิทยาคาร 79 (3): (กรกฎาคม-กันยายน 2524): 20.

²จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน พันธุนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันติก, พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521), หน้า 28.

³กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์, คู่มือนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 3-4.

พลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยไม่วางเฉยในเหตุการณ์ต่าง ๆ

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยวิชาสังคมศึกษา ซึ่งได้ตั้งโครงการศึกษาหน้าที่พลเมืองขึ้นและได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ ได้สรุปลักษณะของพลเมืองดีโดยรวมมาจากคำตอบของครูในโรงเรียนมัธยมที่ไปเยี่ยมได้ดังนี้¹

1. พลเมืองดีมีความเชื่อทั้งในเสรีภาพของเอกัตบุคคผล และสิทธิอันพึงมีเท่าเทียมกันของทุก ๆ คน
2. พลเมืองดีตระหนักว่าเราอยู่โลกที่ "ปลายเปิด" ซึ่งยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ ๆ แนวคิดใหม่ ๆ และกระบวนการใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิต
3. พลเมืองดีใช้ความวิริยอุตสาหะทำให้ตนสามารถทำงานสร้างสรรค์ได้ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้
4. พลเมืองดีมีความรับผิดชอบที่จะเข้าร่วมในการวินิจฉัยงานของส่วนรวม
5. พลเมืองดียอมสร้างสมทักษะและความรู้ เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหามหาการ เมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
6. พลเมืองดียอมมีความภาคภูมิใจในชาติ
7. พลเมืองดียอมตระหนักเสมอในผลงานอันยิ่งใหญ่ของอารยธรรมทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อชาติและต่ออารยธรรมของโลก
8. พลเมืองดียอมตระหนักในความสัมพันธ์ของความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ
9. พลเมืองดียอมมีความเห็นอกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ และมีความตื่นตัวต่อปัญหา
10. พลเมืองดียอมใช้ศิลป์ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ที่ตนจะได้เข้าใจประสบการณ์ของมนุษย์ และเพื่อการเสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเอง
11. พลเมืองดียอมเห็นว่า การดำรงอยู่ต่อไปของมนุษยชาตินั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ

¹สุนทร สุนันท์ชัย, เทคนิคและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา (พระนคร: สำนักพิมพ์ สหพันธ์ทิศ, 2514), หน้า 34-35.

การลดทอนความเป็นอธิปไตยระหว่างชาติ และร่วมกันทำงานเพื่อความร่วมสงบและความร่วมมือระหว่างชาติ

12. พลเมืองที่ย่อมพัฒนาตนให้มีหลักการที่สอดคล้องกับมรดกทางประชาธิปไตย และใช้หลักการ เช่นว่านั้นในกิจกรรมประจำวันของเขา

ชลด วณภูติ¹ กล่าวถึงหน้าที่ของพลเมืองที่ดีที่มีต่อรัฐหรือชาติ พอสรุปได้ดังนี้

1. พลเมืองก็ควรมีหน้าที่จงรักภักดีต่อชาติ
2. ต้องศึกษาและเข้าใจกลไกของรัฐ
3. ต้องเคารพกฎหมาย
4. ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. ให้ความร่วมมือแก่ทางการ
6. ต้องต่อสู้เพื่อทุกสิ่งที่ถูกคองทุวิธีทาง
7. ต้องรู้หน้าที่และทำหน้าที่ของตน
8. ต้องมีสามัคคีธรรม

สนธิ เกษะศิริ² ให้ความหมายว่า พลเมืองดีคือคนที่ได้รับการยกย่อง โดยพิจารณาถึงคุณธรรมมากกว่าวุฒิและฐานะ เป็นผู้ประพฤติดีและประพฤติชอบ และบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง ซึ่งถ้าจะสรุปตามพุทธบัญญัติก็จะสรุปว่า พลเมืองดี คือผู้ทำดี ละเว้นความชั่ว กล่าวคือ การทำความดีอาจทำได้หลายประการ เช่น รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดี รู้จักใช้สิทธิของตนโดยสุจริต รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ส่วนการละเว้นความชั่วคือ ไม่ทำสิ่งผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ผิดประเพณีหรือหมกมุ่นในอบายมุข การบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ ประเทศชาตินั้นปฏิบัติได้ดังนี้

¹ชลด วณภูติ, คู่มือราษฎร (พระนคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2512), หน้า 1-8.

²สนธิ เกษะศิริ, คำถาม-แนวตอบวิชาวัฒนธรรม (พระนคร: โรงพิมพ์คุ้งศึกษา, 2507), หน้า 68-70.

1. ทำหน้าที่ของตนโดยเต็มความสามารถ เพื่อเพิ่มพูนเศรษฐกิจของครอบครัว และประเทศชาติ
2. สามัคคีกันในหมู่คณะ มีการพบปะหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักเสียสละ
3. บำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดี เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของรัฐบาล
4. ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
5. ช่วยเอาใจใส่เป็นธุระเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็น จะไม่ดูค้าย เช่น เมื่อมีภัยเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ ต้องช่วยกันปราบปราม
6. มีหลักธรรมประจำใจ คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน รู้จักฝึกตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ มีความอดทน เกลี้ยรายไต่เพื่อบำรุงความสุขของเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมชาติ

7. เป็นผู้อยู่ใต้การปกครอง 2 อย่าง คือ

ก. อยู่ภายในกฎหมาย ขนบธรรมเนียมและประเพณีเหมือน ๆ กัน

ข. มีความคิดเห็นและเชื่อถือในลัทธิศาสนาเหมือน ๆ กัน ไม่นอกรีตนอกรอย

กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา¹ ได้จัดพิมพ์คู่มือในการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียนและเยาวชนไทย เมื่อพ.ศ. 2521 ซึ่งได้กล่าวถึง "หลักปลูกฝังความดี 10 ประการ" ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในเรื่องชาติ เกียรติ วินัย และกล้าหาญ
2. ให้ความสำคัญสุจริต และหิริโอตตปปะ
3. ให้ความสำคัญกตัญญูกตเวที
4. ให้ความสำคัญเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร และอดทน
5. ให้ความสำคัญรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่

¹กรมการศาสนา กองวัฒนธรรม, ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2521), หน้า 1.

6. ให้ความสุภาพอ่อนโยนและมารยาทอันดีงาม
7. ให้มีใจกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
8. ให้ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
9. ให้ความเป็นระเบียบในการงานและความคิด
10. ให้ความสามัคคี รู้จักแพ้รู้จักชนะ และรู้จักขอร้องและให้รอภัยกันและกัน

ส่วนในต่างประเทศ เอ็ดวิน เฟนตัน (Edwin Fenton)¹ ให้ความหมายว่า พลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางการเมือง มีความเชื่อมั่นในเกียรติภูมิของบุคคล ยอมรับฟังคำโต้แย้งจากผู้อื่น มีทักษะและความสามารถในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ได้

จอห์น จาโรไลเมค (John Jarolimek)² กล่าวว่า สภาแห่งชาติเพื่อสังคม (National Council) ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดลักษณะพลเมืองดี 24 ข้อ และได้รับความเห็นชอบจากคนต่าง ๆ อาชีพซึ่งเลือกมาเป็นตัวแทนมากกว่า 300 คน สรุปได้ดังนี้คือ

1. เชื่อมมั่นในโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันของทุกคน
2. ให้อุปการะ ยกย่องและป้องกันสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
3. เคารพและเชื่อถือกฎหมาย และตัวแทนเกี่ยวกับกฎหมาย
4. มีความเข้าใจและยอมรับหลักการประชาธิปไตยเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินพฤติกรรมและนโยบายและการปฏิบัติของบุคคลอื่นและกลุ่มต่าง ๆ และตัดสินพฤติกรรม

¹ Edwin Fenton, The New Social Studies, (New York: Holt Rinehart and Winston, Inc., 1967), p.25.

² John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education, 2nd ed. (New York: The Macmillan Company, 1963), p.p.7-8.

ของต้นและผู้อื่นควยหลักการนั้น

5. มีความเข้าใจว่าในอนาคต ประชาชนจะปกครองตนเองได้ดีกว่าถูกปกครอง โดยกลุ่มบุคคลที่แต่งตั้งตนเองขึ้นมาปกครอง
6. ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
7. ตระหนักว่าประสบการณ์ในการปกครองตนเองนั้นยังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องทำให้สำเร็จ
8. ใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
9. ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และทำให้ดีที่สุดตามขีดความสามารถของตน
10. ผู้วิธิการปฏิบัติต่อสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นให้งานนั้นสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี
11. ยอมรับแนวความคิดพื้นฐานที่ว่าแนวทางของประชาธิปไตยนั้น คนส่วนใหญ่มีสิทธิที่จะตัดสินใจภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ
12. ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการช่วยกันแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
13. ตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาที่มีต่อเนื่องกับประชาธิปไตย
14. เคารพสิทธิในทรัพย์สิน และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม
15. สนับสนุนการประกอบธุรกิจที่เป็นธรรม และมีความยุติธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง
16. บุคคลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด
17. จะต้องมีควมรับผิดชอบต่อการช่วยกันแก้ปัญหาการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐจะเข้าไปช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น
18. มีความรู้โดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการจัดระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งทางด้านการเมืองและสังคม ตามลำดับ

19. มีความรู้และสามารถใช้วิจารณญาณในการประเมินและสนับสนุนการทำ
สัญญาเพื่อป้องกันสงคราม แต่ที่พร้อมที่จะป้องกันประเทศเพื่อต่อสู้กับเผด็จการและการบุกรุก

20. ตระหนักถึงเสรีภาพของบุคคลและรัฐซึ่งคือชีวิตที่คั่นั้น (มีค่า) จะต้อง
รวมแรงรวมใจกันประกอบกิจการงานกับคนทั้งโลก

21. เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้อื่นให้ดีกว่าของตนเอง

22. เก็บเกี่ยวคุณภาพของชีวิตที่สูงกว่าคุณค่าในวัฒนธรรมของเขา

23. รับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว และต้องรักษามาตรฐานของหน้าที่
พลเมืองด้วยการรับผิดชอบต่อเพื่อนบ้านและชุมชนอย่างเต็มที่

24. ตระหนักว่าภาษาที่จ่ายไปนั้นเพื่อให้บริการแก่ชุมชน ต้องจ่ายให้ตรงเวลา

เอ็ดกา บี เวสเลย์ (Edgar B. Wesley) และคณะ¹ ได้สรุปลักษณะพลเมืองที่

ไว้ดังนี้

1. เชื่อมมั่นในโอกาสแห่งความเท่าเทียมกันของพลเมือง

1.1 เคารพนับถือซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงฐานะ

1.2 ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาหรือชั้นวรรณะ

1.3 ให้ทุกคนได้มีโอกาสที่แสดงความสามารถได้โดยเท่าเทียมกัน

1.4 ยึดหลักที่ว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายและย่อมได้รับความ
คุ้มครอง

1.5 เชื่อมมั่นได้ว่าสิทธิในการออกเสียงจะไม่ได้รับการปฏิเสธในค่าน

เชื้อชาติ เพศ ศาสนาและฐานะทางเศรษฐกิจ

2. การให้คุณค่า เคารพนับถือซึ่งกันและกัน และการป้องกันสิทธิมนุษยชนและ
สิทธิพิเศษนั้นย่อมได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา

3. การใช้สิทธิในการออกเสียง

¹Edgar B. Wesley and Stanley P. Wronski, Teaching Social Studies in High Schools 4th ed. (D.C.Heath and Company, 1958), p.483.

4. มีความเข้าใจวัฒนธรรมและวิถีทางการดำเนินชีวิตของผู้อื่นมากกว่าของตนเอง

จาโรไลเมค ใ้ค้อ้างบทความของ แพตเตอร์สัน (Patterson) ว่าได้ให้ความหมายว่า พลเมืองดี ของคนในโลกเสรีจะต้องมีความสามารถในการรักษาสถาบัน ที่จะส่งเสริมเสรีภาพของแต่ละบุคคล และความยุติธรรมของสังคมและส่งเสริมสถาบันประชาธิปไตย

ธีโอดอร์ คัลทซุนิส (Theodore Kaltsunis)¹ ได้เน้นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุดคือที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษาในสหรัฐอเมริกา (The Purposes of Education in American Democracy) ซึ่งได้กำหนดไว้ 4 ข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ความมีสำนึกการแห่งตน (Self Realization)

1.1 ใ้ค้อรรู้ใ้ค้อเรียน

1.2 พุ้คภาษาของตนเองได้

1.3 อานหนังสือออก

1.4 เขียนหนังสือเป็น

1.5 คิคเลขได้

1.6 ช่างสังเกตและฟัง

1.7 มีความรู้คานสุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บ

1.8 มีสุขนิสัย

1.9 มีความรู้คานการสาธารณสุข

¹ John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education, pp.7-8.

² Theodore Kaltsounis, Teaching Elementary Social Studies, (New York: Parker Publishing West Nyack, 1969), pp.15-18.

- 1.10 มีการนัดหมายการ
- 1.11 มีความสนใจในสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 1.12 มีความสนใจด้านความงาม
- 1.13 มีความรับผิดชอบตนเอง
2. ความมีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)
 - 2.1 มีความเคารพในความเป็นมนุษย์
 - 2.2 มีความเป็นมิตร
 - 2.3 มีการประสานงาน
 - 2.4 มีความสุภาพอ่อนโยน
 - 2.5 มีความรักบ้าน
 - 2.6 รู้จักการสงวนทรัพย์สินในบ้าน
 - 2.7 ช่วยทำงานบ้าน
 - 2.8 ความเป็นประชาธิปไตยในบ้าน
3. ความมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency Use)
 - 3.1 มีการประกอบอาชีพ
 - 3.2 มีความสนใจข่าวสารทางด้านการอาชีพ
 - 3.3 รู้จักเลือกอาชีพ
 - 3.4 มีการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.5 มีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
 - 3.6 มีความซบซึ้งในการงาน
 - 3.7 มีความสนใจในเศรษฐกิจของบุคคล
 - 3.8 รู้จักตัดสินใจในการบริโภค
 - 3.9 มีประสิทธิภาพในการซื้อ
 - 3.10 มีความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
4. การรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง (Civic Responsibility)
 - 4.1 มีความเที่ยงธรรมต่อสังคม

- 4.2 การรวมกิจกรรมของสังคม
- 4.3 การเข้าสังคม
- 4.4 ความอดกลั้น
- 4.5 การสงวนทรัพย์สิน
- 4.6 สังคมศาสตร์ประยุกต์
- 4.7 พลเมืองดีของโลก
- 4.8 เคารพคอกฎหมาย
- 4.9 เข้าใจภาวะการทางค่านิยมเศรษฐกิจ
- 4.10 เป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย
- 4.11 ปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ ยังได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งบันทึกโดย โคนเนลต์ คับเบิล โรบินสัน (Donald W. Robinson) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาหน้าพลเมืองของสภาแห่งชาติเพื่อสังคมศึกษา ที่ควรนำมาควาถึงมีดังนี้¹

1. พลเมืองดีควรจะต้องยอมรับว่า ทั้งเสรีภาพส่วนบุคคลและความเท่าเทียมกันในสิทธิของทุกคนเป็นไปตามระบอบรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
2. พลเมืองดีจะต้องมีความรับผิดชอบและเข้าร่วมในการวินิจฉัยงานของส่วนรวม
3. พลเมืองดีควรมีความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของสหรัฐอเมริกาและในขณะเดียวกันก็ซาบซึ้งต่อการสร้างสรรค์อารยธรรมของพลเมืองทั่วโลก
4. พลเมืองดีควรที่จะรู้สึกถึงความสำคัญในการที่จะสร้างสรรค์ศิลปะ มีความรู้สึกไวต่อประสบการณ์และพัฒนาบุคลิกภาพที่แตกต่างไปจากตน
5. พลเมืองดีจะต้องยอมรับความจำเป็นของความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของ

¹Ibid., p.18.

ผู้คนและไวต่อความรู้สึกและความต้องการเหล่านั้น

6. พลเมืองที่จะต้องซาบซึ้งและมีความรู้ต่อทฤษฎีของความต่อเนื่องเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับกาลเวลาการแข่งขันของชาติต่าง ๆ และจะต้องทำงานเพื่อประสานงานและขอตกลงระหว่างชาติ

เอส เค คอคฮาร์ (S.K. Kochhar)¹ ได้สรุปความหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ว่า หมายถึงการสอนให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้นต่อความรับผิดชอบ การประสานงานกัน การมีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงถึงความสุขสมบูรณ์ รวมทั้งการสอนให้เป็นพลเมืองดีของโลก เพื่อความมั่งคั่งและความเป็นปึกแผ่น ความมีโชคของมนุษย์

เอส เค คอคฮาร์ ยังได้อ้างถึงการศึกษเพื่อความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของคณะเจ้าหน้าที่การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของโรงเรียนรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเวเนซุเอลาแห่งดีทรอยต์ (The Staff of the Citizenship Education Study of the Detroit Republic Schools and Wayne University) ว่าความเป็นพลเมืองดีนั้นมีความหมายกว้างกว่าในแง่ของทางด้านการศึกษา จึงได้เสนอคุณสมบัติ 5 ประการ ที่เกี่ยวกับลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้คือ²

1. การตระหนักถึงความสำคัญของความต้องการด้านพื้นฐานของมนุษย์และความจำเป็นของชีวิตในการที่จะต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นมากกว่าอยู่เพียงลำพังคนเดียว
2. มีความรักดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. มีเมตตาการุณาต่อกันโดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และต้องเป็นไปตามสังคมประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอ

¹ S.K. Kochhar, The Teaching of Social Studies, p.285

² Ibid., p.276.

4. การยอมรับและพยายามที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของสังคม
5. มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

ประชาธิปไตย

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมว่า ได้แก่ผู้ที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้¹

1. มีประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจหรือมีความสามารถในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของตน
2. ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นบนความต้องการของตน
3. มีความเต็มใจที่จะเสียสละความต้องการส่วนตน เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม

โฮวาร์ด ดี เมลลิงเจอร์ และ โอ แอด เดวิส (Howard D. Mehlinger and O.L. Davis)² ชี้ให้เห็นว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า เป้าหมายสำคัญของวิชาสังคมศึกษาก็คือ การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดี กล่าวคือ พัฒนาให้คนมีศีลธรรม มีใจเมตตา กรุณา มีสติปัญญาดี มีความรับผิดชอบ การใช้มโนธรรมเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง การออกเสียงและการปฏิบัติตามกฎหมาย การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐบาลนานาชาติ ทั้งยังเกี่ยวข้องกับค่านิยม วิถีชีวิต ค่านิยม สุขและสุขภาพของประชาชน การป้องกันอัคคีภัย การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา การบริโภคนิยมและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การให้ปัน ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ การจ่ายค่าเช่าของและบิซของจกหมายควยความรอบคอบ สรุปได้ว่าพื้นฐานของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีก็คือ ต้องเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคม สังคม-

¹ Ibid.

² Howard D. Mehlinger and O.L. Davis, The Social Studies: 80th Yearbook (National Society for the Study of Education, 80th Yearbook, part II. Chicago: University of Chicago Press, 1981), p.40.

ศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา จิตวิทยาและอื่น ๆ

แจค แอด เนลสัน และ จอห์น ยู ไมเคิลลิส (Jack L. Nelson and John U. Michaelis)¹ ได้เสนอทัศนะ 6 ประการของความเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ

1. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ผลที่ต้องการได้แก่ทัศนะในทางบวกของประเทศและทัศนคติในทางลบของ "ศัตรู" ต้องปลูกฝังให้รู้ถึงคุณค่าด้วยกระบวนการสอนที่นำเอาวีรชนของสหรัฐอเมริกามาเป็นแบบอย่าง
2. มีพฤติกรรมที่เป็นแบบฉบับ ผลที่ต้องการคือ ให้มีความรับผิดชอบ ตรงไปตรงมา น่าเชื่อถือ สุภาพ ส่งเสริมพฤติกรรมด้วยกระบวนการสอน โดยใช้ พลเมือง "ดี" มาเป็นแบบอย่าง
3. ความเป็นนักสังคมศาสตร์รุ่นใหม่ ผลที่ต้องการคือ ให้รู้จักวิเคราะห์ พัฒนาทักษะ ใช้แนวความคิดและวิธีการทางค่านิยมสังคมศาสตร์ ดำเนินการตามวิธีการทางสังคมศาสตร์ โดยนำไปใช้ในการสอนด้วยการยกตัวอย่าง นักสังคมศาสตร์ เป็นแบบอย่าง
4. เป็นนักวิจารณ์สังคม ผลที่ต้องการ ให้เป็นผู้ที่สนใจในปัญหาและสืบสอบปัญหาสังคม การสะท้อนความคิดใช้กระบวนการสอน แบบให้รู้จักคิดวิจารณ์ ให้นำคนที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน (แปลกออกไป) มาเป็นแบบอย่าง
5. การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ผลที่ต้องการคือประชาชนที่มีสายตากวไกล ฐานพื้นฐานของปัญหา เพื่อให้ได้สังคมที่สมบูรณ์แบบ การสอนของครูต้องให้รู้จักคิด และชักตัวอย่างนักคิดระดับโลกมาเป็นตัวอย่าง
6. ความเป็นนักปฏิบัติทางสังคม (Social Activism) ผลที่ต้องการคือ ความสามารถและพันธกิจที่จะต้องร่วมในการปรับปรุงสังคม ความเกี่ยวพันกับโรงเรียนและกิจกรรมการสอนของครู ให้นำค่านิยมเมืองและการสังคมเป็นแบบอย่าง

¹Jack L. Nelson and John U. Michaelis, Social Studies in Secondary School (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1980), pp.9-10.

ในการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่นักเรียน เอส เค คอคฮาร์ (S.K.Kochhar)¹ ได้เสนอถึงสิ่งที่จะต้องสอนในโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. สุขภาพและสุขภาพศาสตร์
2. คุณค่าของแรงงานและระบบเศรษฐกิจ
3. การประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและซื่อสัตย์
4. ประสิทธิภาพโดยทั่วไปในขณะที่ว่างงาน
5. การเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของบ้าน
6. การศึกษาเพื่อเป็นพ่อบ้านแม่เรือนที่ดี
7. การเป็นเพื่อนบ้านที่ดี

และได้เสนอแนะต่อไปว่า นอกจากจะสอนในวิชาสังคมศึกษาโดยตรงแล้ว ยังมีวิธีการที่จะสอดแทรกการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ได้ดังนี้

1. สอดแทรกเข้าไปในวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร
2. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีควรเป็นส่วนทั้งหมดของโรงเรียน
3. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีควรอยู่บนพื้นฐานของการรวมแรง
รวมใจกัน
4. การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีควรเข้าไปร่วมกับกิจกรรมของชุมชน
5. ให้โรงเรียนกับชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อช่วยกันให้การศึกษเพื่อความเป็น
พลเมืองดี
6. ครูควรมีความสนใจมากขึ้นต่อความต้องการของสังคม ในการที่จะ
พัฒนาเด็กให้มีความเฉลียวฉลาด
7. ความมีประสิทธิภาพของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีนั้นต้องวัดจาก
พฤติกรรมของเด็ก

¹ S.K. Kochhar, The Teaching of Social Studies, p.285.

ลี กวน ยู¹ นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ได้กำหนดหลักสุตรจริยธรรมที่เรียกว่า 20 ระเบียบทองคำ (20 Golden Rules) เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่ดีอันมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มาโรงเรียนด้วยเสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย
2. รักษาโรงเรียนและชั้นเรียนให้สะอาดและเป็นระเบียบ
3. นั่ง ยืน และเดินให้ตรง
4. บริหารร่างกายทุกวัน
5. ทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยตามกำหนด
6. เชื่อฟังคำแนะนำและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ
7. ตั้งใจเรียน
8. ประพฤติดีทุกวาระ
9. ทักทายทุกคนด้วยความอ่อนน้อมทุกโอกาส
10. เคารพผู้อาวุโสและครูบาอาจารย์
11. เป็นมิตรที่ดีของเพื่อนนักเรียนทุกคน
12. ถ่อมตัวและฟังบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
13. ซื่อสัตย์และพูดความจริงเสมอ
14. รักบิดามารดาและพี่น้อง
15. รักคือศอสถาบัน
16. จงรักภักดีต่อประเทศชาติ
17. ฟังเสียงการฟุ่มเฟือยเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่มหรือกระแสไฟฟ้า
18. ใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น
19. ปฏิบัติตามกฎจราจร
20. ฟังหลักเสียงกิจกรรมและเกมส์ทุกชนิดที่เป็นอันตราย

¹ ลี กวน ยู, "20 ระเบียบทองคำ." (20 Golden Rules), " วารสาร มศว. ปทุมวัน. (กันยายน 2524) : 1.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเป็นพลเมืองดี

งานวิจัยในประเทศ

ในปีพ.ศ. 2518 โสภาส สะอาด¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง รัศมี 3, 4 และ 5 ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีที่สร้างขึ้นเอง และแบบสอบถามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและความสนใจ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มีกลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักศึกษาผู้ใหญ่รัศมี 3, 4 และ 5 ชายและหญิงอย่างละ 225 คน รวม 450 คน ผลการวิจัย นักศึกษาชายและหญิงมีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยของมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่รัศมี 5 สูงสุด รัศมี 3 ต่ำสุด และจากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและความสนใจของนักศึกษาทั้ง 3 รัศมี พบว่า บิดามารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีอาชีพค้าขาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่มีความสนใจด้านการศึกษาและชอบอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำ

ในปีพ.ศ. 2520 สวนา พรพัฒน์กุล² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวโน้มของความสำนึกในหน้าที่

¹โสภาส สะอาด, "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

²สวนา พรพัฒน์กุล, "ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย" (รายงานการวิจัยฉบับที่ 22 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ฉบับร่าง พ.ศ. 2520).

พลเมืองของเด็กไทยโดยทั่วไป และเปรียบเทียบความแตกต่างของความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทยที่อยู่ในเขตเมืองและนอกเมือง ระหว่างเด็กที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน อายุ และฐานะทางเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 1511 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร แยกเป็นเขตเมืองและนอกเขตตัวเมือง โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับนักเรียนดังกล่าว ผลปรากฏว่านักเรียนมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองต่ำ และนักเรียนในเขตเมืองมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีกว่านักเรียนที่อยู่นอกเขตเมือง ทั้งเด็กที่มีเพศ อายุ ระดับการ เรียน และฐานะทาง เศรษฐกิจแตกต่างกันก็ทำให้ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองแตกต่างกันด้วย

ในปีเดียวกันนี้ จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและหญิง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษากับมโนทัศน์เกี่ยวกับ ความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมโนทัศน์ทดสอบกับนักเรียนชายและหญิงอย่างละ 150 คน รวม 300 คน จากโรงเรียนรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชายและหญิงแตกต่างกัน นักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนชาย และมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของบิดา แต่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของมารดา และ ไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา และนักเรียนอาชีวศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีอยู่ในเกณฑ์ดีเพียง 1 เรื่อง คือ การมีค่านิยมที่พึงปรารถนา มีวัฒนธรรมและยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา และมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในเกณฑ์พอใช้ 5 เรื่อง คือ ความเป็นพลเมืองดีในสังคม

¹จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์, "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

ประชาธิปไตย ด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาด การมีวิจารณ์งานในการตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับความรับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง นอกนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ในปีพ.ศ. 2521 วารีย์ แสนสุข¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครู เพศของนักเรียน กับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย และแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ใช้ตัวอย่างประชากรจากนักเรียนอาชีวศึกษาชายและหญิงจากโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลอย่างละ 4 แห่ง รวมทั้งหมด 320 คน ครู 13 คน จากโรงเรียนดังกล่าว โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองในการวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย แบบสอบถามความคิดเห็นและการแสดงออกเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียน และแบบสอบถามครูเกี่ยวกับวิธีสอนที่ครูใช้ปลูกฝังและพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีมโนทัศน์ถูกต้องดี 3 เรื่อง ถูกต้องน้อย 11 เรื่อง และเพศมีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โดยเฉลี่ยนักเรียนหญิงมีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีถูกต้องมากกว่านักเรียนชาย และวิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ แบบบรรยาย รองลงมาคือการสอนโดยให้อภิปรายแสดงความคิดเห็น การใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน สอนตามแบบเรียน สอนโดยการตั้งปัญหาให้ค้นคว้าหาความรู้ ฝึกทักษะการร่วมโดยวิธีแก้ปัญหา การแสดงบทบาทการสร้างสถานการณ์จำลอง ตามลำดับ และวิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้อุปกรณ์การสอนและวิทยาการ

¹วารีย์ แสนสุข, "มโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

ในปีพ.ศ. 2522 วันเพ็ญ คำเมือง¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะของพลเมืองดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนกับพื้นฐานการศึกษา อาชีพและการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนของบิดามารดา และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองดีของนักเรียนกับความรู้สึกต่อมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคิร์ท จำนวน 70 ข้อ โดยใช้ตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายในกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง จำนวน 590 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนะเป็นพลเมืองดีค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 72.37 ปานกลาง ร้อยละ 26.27 และทัศนะไม่เป็นพลเมืองดีร้อยละ 1.36 และไม่มีความแตกต่างระหว่างทัศนะของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ระดับชั้นเรียนและชนิดของโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดาและอาชีพของบิดาและมารดา แต่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของมารดาและการอบรมเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนของบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มองโลกในแง่ดีและมีทัศนะที่สัมพันธ์กับความรู้สึกต่อมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อม

ในปีพ.ศ. 2521 คณะนิสิตปริญญาโท สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากภาคต่าง ๆ ของประเทศ การวิจัยนี้เป็นการสำรวจคุณลักษณะ

¹วันเพ็ญ คำเมือง, "ลักษณะของพลเมืองดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

ประชาธิปไตย 15 ประการ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ การเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นหมู่คณะ การเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ การมีวินัยในตนเอง การใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การยอมรับในเหตุผล การประนีประนอม การมีใจกว้าง การเคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล การนับถือความยุติธรรม การเคารพต่อกฎหมาย การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคิดรวบยอดในระดับที่พึงประสงค์ทั้ง 15 ประการ ส่วนภาคใต้และภาคเหนือมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 13 ประการ ไม่พึงประสงค์ 2 ประการ ได้แก่การมีความเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และการเคารพในเสรีภาพของบุคคล

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคกลาง นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 10 ประการ ไม่พึงประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ การเคารพต่อกฎหมาย การมีความเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ

ในภาคเหนือ นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 9 ประการ ไม่พึงประสงค์ 6 ประการ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ การยอมรับในเหตุผล การมีความเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความรักชาติ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่พึงประสงค์ 11 ประการ ไม่พึงประสงค์ 4 ประการ คือ การมีความเชื่อในวิธีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ การเคารพในเสรีภาพของบุคคล การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีความ

รัชกาลที่ 1, 2, 3, 4, 5

ในปีพ.ศ. 2524 พระพงษ์ ศรีเหนียง⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มวง"

¹อรจิต ภูแพ, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521).

²สมพงษ์ สอนสุภาพ, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521).

³สมชัย ชนประชา, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521).

⁴สรเพชร มีศรี, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคกลางของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521).

⁵อคุณัยศักดิ์ สุนทรโรจน์, "ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคใต้ของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521).

⁶พระพงษ์ ศรีเหนียง, "การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มวง" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524).

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุ่มวง เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่คาดหวัง และศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความถี่รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ โดยใช้ประชากรทั้ง 4 ชั้นเรียน รวม 100 คน ใช้แบบสำรวจความถี่รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย 8 คุณลักษณะ จำนวน 30 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ในแบบสำรวจมีค่าตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก และแบบปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความถี่รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงกว่าเกณฑ์ความถี่รวมยอดที่คาดหวัง 6 คุณลักษณะ คือ 1) การมีความรับผิดชอบ 2) การทำงานเป็นหมู่คณะ 3) การเคารพในความเสมอภาคของมนุษย์ 4) การมีวินัยในตนเอง 5) การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น 6) การยอมรับในเหตุผล คุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์ความถี่รวมยอดที่คาดหวังในทางที่พึงปรารถนา คือ การใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจ คุณลักษณะที่ต่ำกว่าเกณฑ์ความถี่รวมยอดที่คาดหวังคือ การเชื่อในวิถีการหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความถี่รวมยอดสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความถี่รวมยอดสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนระดับชั้นที่มีความถี่รวมยอดไม่แตกต่างกัน มี 2 คู่ ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และยังพบอีกว่า นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 มีความถี่รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และเพศของนักเรียนไม่มีความแตกต่างด้านความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปีค.ศ. 1977 เจอโรม โคนแลค แฟรนสัน (Jerome Donald Franson)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Citizenship Education in the South Carolina Sea Islands, 1954-1966" ผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนไฮแลนเดอร์ ฟอล์ก สกูล (Highlander Folk School) ซึ่งอยู่ในเขตที่ราบสูงคัมเบอร์แลนด์ (Cumberland) ทางตะวันออกเฉียงของเทนเนสซี (East Tennessee) โรงเรียนไคฝึกฝนพลเมืองที่ไม่มีความรู้ให้รู้จักกับบทบาทของผู้นำในสังคมประชาธิปไตย ระหว่างปี 1932-1961 ไมล์ส ฮอร์ตัน (Myles Horton) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและผู้นำของโรงเรียนไคพยายามดำเนินการเพื่อจัดตั้งขบวนการสหภาพของแรงงานขึ้นทางตอนใต้ จนถึงระยะทศวรรษของปี 1950 แนวนโยบายของโรงเรียนไคเปลี่ยนไปเข้าเรื่องสิทธิของพลเมือง โรงเรียนจึงถูกสอบสวนมาระยะหนึ่ง และถูกสั่งปิดโรงเรียน จึงได้ย้ายไปเปิดที่นอกชวิลล์ (Knoxville) แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์วิจัยและการศึกษาแห่งไฮแลนเดอร์ (Highlander Research and Education Center) ซึ่งได้เปลี่ยนมาสนใจเรื่องสิทธิและความยากจนของพลเมือง โปรแกรมที่โรงเรียนจัดทั้งหมดคือ โรงงานขนาดย่อมสำหรับประชาชนที่มาจากทางตอนใต้ที่มีพื้นฐานมาจากมอนทีเกิล (Monteagle) และเพื่อเตรียมขยายกิจการ จากการติดตามผลความคิดริเริ่มซึ่งเริ่มต้นในโรงงานนี้ ไมล์ส ฮอร์ตัน และคณะ ได้ใช้เวลาทั้งหมดด้วยการพยายามช่วยเหลือท้องถิ่นทางตะวันออกเฉียงของรัฐเทนเนสซี ในการต่อสู้กับความยากจนของพวกเขา

หลักของไฮแลนเดอร์ ที่ประสบความสำเร็จคือการ เคลื่อนไหวค่านสิทธิของพลเมือง ตั้งแต่ปี 1954-1966 ไฮแลนเดอร์ (Highlander) ได้เตรียมฝึกคนในโรงงานและให้การสนับสนุนด้านการเงินสำหรับโปรแกรมความเป็นพลเมืองคีน ซี ไอซ์แลนด์

Jerome Donald Franson, "Citizenship Education in the South Carolina Sea Islands, 1954-19966," Dissertation Abstracts International 38 (March 1978): 5384-A.

(Sea Islands) ซึ่งอยู่ระหว่างชาร์ลส์ตัน (Charleston) ในรัฐคาโรไลนาใต้ (South Carolina) กับสะวันนา (Savannah) ในรัฐจอร์เจีย (Georgia) โครงการนี้ประกอบด้วยเกาะจำนวนหนึ่งยกเว้นเกาะจอห์นส์ไอส์แลนด์ (Johns Island) ซึ่งอยู่ใกล้กับชาร์ลส์ตัน ซึ่งเคยใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้วได้อพยพออกไปเมื่อ 13 ปีมาแล้ว ที่หมู่เกาะนี้มีชนผิวดำมากกว่าชนผิวขาวสองเท่า แต่เนื่องจากพวกนี้ชอบแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว ความเขลาและความยากจน จึงทำให้ลาหลังและต้องอยู่ใต้การปกครองของชนผิวขาวจากชาร์ลส์ตัน ในปี 1954 อีซอ เจนกินส์ (Esau Jenkins) แห่งจอห์นส์ไอส์แลนด์ และเซปติมา คลาร์ก (Septima Clark) และเบอร์นิส โรบินสัน (Bernice Robinson) แห่งชาร์ลส์ตัน ได้เริ่มวางแผนงานภาคสนามกับเพื่อนชาวผิวดำเพื่อฝึกความเป็นผู้นำในอนาคต พร้อมทั้งปรับปรุงบ้านสุขภาพ บ้านเรือน โรงเรียนและกิจการเมืองของ ซีไอส์แลนด์ ให้ดีขึ้น ดังนั้นในปี 1957 ไฮแลนเดอร์ จึงให้ความช่วยเหลือเพื่อสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี และเริ่มสอนชาวผิวดำที่ไม่รู้หนังสือให้อ่านได้ เพื่อจะได้มีสิทธิออกเสียงความตบัตติของรัฐธรรมนูญในรัฐคาโรไลนาใต้ ให้อ่านหนังสือพิมพ์และใช้จ่ายเงินตามใบสั่งจ่ายและรูปแบบฟอร์มต่าง ๆ ต่อมาในขั้นที่สอง เจนกินส์ได้เปิดสอนวิชาเกี่ยวกับการเมืองแก่นักเรียนในชั้นปีหนึ่ง ให้เข้าใจถึงความหมายของหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับพลังของการใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของชีวิต ของชาวเกาะ ต่อจากนั้นมาพวกชาวเกาะผิวดำภายใต้การนำของเจนกินส์ ได้เริ่มต้เสมอและใช้สิทธิลงคะแนนเสียงใหม่ ทำให้ได้รับการตัดสินใจจากศาลที่ขึ้น การศึกษาในโรงเรียนก็ดีขึ้นก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของโปรแกรม ไฮแลนเดอร์ได้ปิดชั่วคราวในปี 1961 ดังนั้น The Southern Christian Leadership Conference จึงรับโปรแกรมนี้ปฏิบัติต่อไป ในปี 1965 ชาวผิวดำประมาณครึ่งล้านได้อ้างสิทธิความเป็นพลเมืองซึ่งเป็นผลจากโปรแกรมนี้ จากนั้น ไฮแลนเดอร์ และเจนกินส์ ได้ใช้โครงการของไฮแลนเดอร์ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาความเป็นผู้นำในชุมชนทางตอนใต้ที่หลายแห่ง จึงก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของคนในทศวรรษที่ 1960

ในปีค.ศ. 1978 แจกเกอร์ลิน เวเธอร์สปูน เพลซ (Jacqueline Weatherspoon Pelz)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Perceived, Desired, and Measured Status of Citizenship Education in Selected Iowa Schools" ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนเกรด 7-12 จำนวน 646 คน จาก 9 โรงเรียนให้ตอบแบบทดสอบ Educational Goal Attainment Test วิชาหน้าที่พลเมืองโดยเป็นข้อทดสอบสำเร็จ ผลของการทำแบบทดสอบและความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองครั้งนี้ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างระหว่างผู้ที่บรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่สูง กับผู้ที่บรรลุเป้าหมายแห่งความเป็นพลเมืองที่ต่ำของโรงเรียนประจำตำบล โดยที่ผู้วิจัยกำหนดว่า นักเรียนที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองที่สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ในการสอบด้านความรู้สูงกว่าพวกที่บรรลุเป้าหมายแห่งความเป็นพลเมืองที่ต่ำ และผู้วิจัยยังต้องการทราบถึงความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียนในการจัดโปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี การใช้ค่าที (t - test) เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรทั้งด้านความรู้และความเข้าใจ แสดงว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญสำหรับนักเรียนเกรด 12 แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญสำหรับนักเรียนเกรด 7 และพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับความเข้าใจของโปรแกรมพลเมืองดีในปัจจุบัน ระหว่างผู้ที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองที่สูง กับผู้ที่บรรลุเป้าหมายของความเป็นพลเมืองที่ต่ำ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้านระดับชั้นเรียน เพศ ที่อยู่อาศัย อาชีพของบิดามารดา อายุและพื้นความรู้เดิมในหน้าที่พลเมืองดี เมื่อนำมาวิเคราะห์หาความแปรปรวนพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการทดสอบด้านความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีระหว่างโรงเรียน ระดับชั้นเรียน อาชีพของบิดามารดา และพื้นความรู้เดิมในวิชาหน้าที่พลเมืองดี

¹Jacqueline Weather spoon Pelz, "An Analysis of the Perceived, Desired, and Measured Status of Citizenship Education in Selected Iowa Schools," Dissertation Abstracts International. 39 (June 1978): 7142-A.

ในปี ค.ศ. 1980 ไมเคิลลิน เฟดิก (Micheline Fedyck)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Conceptions of Citizenship and Nationality in High School American History Textbooks, 1913 - 1977" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกแยะและหาความกระจ่างเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติของชาวอเมริกัน ตามที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในระดับมัธยม ซึ่งได้พิมพ์ขึ้นและใช้กันแพร่หลายทั่วประเทศ ในช่วงระยะเวลา 64 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1913-1977 สาเหตุที่ทำการวิจัยเรื่องนี้ก็คือ ประการแรกในปัจจุบันชาวอเมริกันยังขาดความกระจ่างแจ้ง ความสอดคล้องกันและขอบเขตบางประการและความสนใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติ เช่นเดียวกับว่าจะสอนให้ดีที่สุดได้อย่างไร เพื่อปลูกฝังในเรื่องนี้แก่เด็ก. ยิ่งกว่านั้นมโนทัศน์ทั้งสองนี้ยังเป็นแกนกลางของจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ ในการจัดการศึกษาเพื่อมวลชน เพื่อให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ การปลูกฝังความสำนึกที่มีต่อชุมชน และการแก้ปัญหาของส่วนรวม ประการสุดท้ายก็คือต้องการรวบรวมแง่คิดต่างๆ จากตำราเรียนทั้งที่ชัดเจนแล้ว และยังเป็นจินตนาการอยู่ ให้เป็นหลักการเดียวกันเพื่อเสนอแนะแก่โรงเรียนของรัฐ ในสังคมที่เป็นแบบพหุสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความแตกต่างของนักกฎหมาย นักวิชาการ และนักการศึกษา ในการให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติ ซึ่งความเป็นพลเมืองดี หมายถึงรูปแบบของความรู้ การสร้างคุณค่าและพฤติกรรมที่จำเป็นเบื้องต้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน สัญชาติ หมายถึง กลุ่มสังคมที่อยู่ร่วมกัน มีความสำนึกที่จะปฏิบัติตามระเบียบประเพณีที่ได้สร้างสมกันมาจากอดีต หรือมีขอบเขตของความสัมพันธ์โดยตรง ในการที่อยู่ในเมืองเดียวกัน นักกฎหมาย นักวิชาการและนักการศึกษา ได้นำไปตีความหมายในการใช้ให้มีความสัมพันธ์ระหว่างความหมายทั้งสอง ในการศึกษาและในประวัติศาสตร์อเมริกัน จากตำราของโรงเรียนที่นานๆมา และจากอุตสาหกรรมตามลำดับ ในการวิจัยได้ดึงเอา

¹Micheline Fedyck, "Conceptions of Citizenship and Nationality in High School American History Textbooks, 1913-1977," Dissertation Abstracts International, 41 (August 1980): 565-566-A.

หลักฐานทั้งทางตรงและทางอ้อมมาศึกษาทั้งที่เป็นรูปแบบและวิธีการ โดยตรวจสอบจาก ตำราเรียน แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง เรื่องแรกพิจารณาว่ามีการอธิบายตัวอย่างในเรื่องการ เป็นพลเมืองดีและสัญชาติของอเมริกันแสดงคุณลักษณะของการ เป็นพลเมืองที่ดีและการ เป็น ชาตินิยมอเมริกันอย่างไรบ้าง เรื่องที่ 2 ตำราเรียนได้แสดงถึงกำเนิดและพัฒนาการของ มโนทัศน์ความเป็นพลเมืองที่ดีแสดงถึงพัฒนาการของมโนทัศน์ส่วนบุคคลและส่วนรวม อย่างไร เรื่องที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ตำราเรียนที่กำหนดภาวะการเป็นพลเมืองดีและ พฤติกรรมตามรูปแบบของชาวอเมริกันพืงมีทั้งในระดับชาติและระดับโลก เรื่องที่ 4 ตำรา เรียนได้ตีความของสัญชาติอเมริกัน และได้ให้ความหมายไว้อย่างไร และตำราเรียนได้ กำหนดให้อะไร เป็นขอบเขตที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอเมริกัน

ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ของความเป็นพลเมืองดีและสัญชาติของชาวอเมริกัน ที่ปรากฏในตำรานั้น ยังคงที่อยู่อย่างน่าประหลาดใจในระยะเวลามากกว่า 64 ปี ทั้ง ๆ ที่การ ตีความก็ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับตำราความเป็น พลเมืองดีและสัญชาติของอเมริกัน ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและมีความยกแตกต่าง กันไปตามลำดับ รวมทั้งแรงผลักดันเบื้องต้นของตำราในปัจจุบันที่จะสร้างความคิดของความ เป็นพลเมืองดีและรูปแบบของชาวอเมริกัน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนตำราได้พยายามที่จะทำให้ คำราชของตนมีความสมบูรณ์ในเนื้อหา จึงได้มีการกล่าวถึงความภาคภูมิใจอย่างแท้จริงใน ความเป็นพลเมืองดีของชาวอเมริกัน มีความจริงใจต่อชาติ รักชาติอย่างกระตือรือร้นและ ยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อความสมบูรณ์ทั้งปวง ยิ่งไปกว่านั้นตำราเรียนใหม่ ๆ ยังแสดงให้เห็นถึงการ ขาดความเห็นพ้องเกี่ยวกับสัญชาติของอเมริกัน ในขณะที่นักเขียนของวัฒนธรรมพหุสังคมได้ เพิ่มจำนวนมากขึ้นซึ่งทำลายทฤษฎีของคนอเมริกัน เกี่ยวกับ "หม้อหลอมละลาย"

ในที่เกี่ยวข้องนี้เอง คาร์ลสตีเฟน สกินแมน (Carl Stephen Scheneman)¹

¹Carl Stephen Scheneman, "The Role of the 4-H Youth Program of the Ohio Cooperative Extension Service in Citizenship Education," Dissertation Abstracts International 41 (July 1980): 194-195-A.

ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Role of the 4-H Youth Program of the Ohio Co-operative Extension Service in Citizenship Education" การวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดบทบาทขององค์การบริการเยาวชนถือ โปรแกรมเยาวชน 4 เอช (4-H) ของ The Ohio Cooperative Extension Service เป็นเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองคือ บทบาทของโปรแกรมเยาวชน 4 เอชแห่งโอไฮโอ มีผลมาจากการวิเคราะห์ภาวะแห่งการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งสัมพันธ์กับโครงการและการดำเนินงานของ 4 เอช เท่าที่ปรากฏในปีค.ศ. 1979 ผู้วิจัยใช้วิธีแบบพรรณนา ดังนี้

1. อธิบายสภาพทั่ว ๆ ไปของโปรแกรมการศึกษา ภาวะการ เป็นสมาชิกของกลุ่มแห่งโอไฮโอ ในหัวข้อเรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับบทบาทของความเป็นพลเมืองที่เป็นประชาธิปไตย ถึงวิธีการ เรียนรู้ขอบเขตเนื้อหาการเรียนการสอน โครงการการดำเนินงานของ 4 เอช การประเมินผลและโปรแกรมที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

2. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่ค้ำของวิชาเอก(ที่เรียนในวิทยาลัยและการเข้าเรียนในโปรแกรมศูนย์การศึกษาแห่งชาติของ 4 เอช) และมโนทัศน์เกี่ยวกับบทบาทของความเป็นพลเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

ประชากรประกอบด้วยสมาชิกของ The Ohio Cooperative Extension Service จากกลุ่มย่อยต่าง ๆ 120 คน วิธีการรวบรวมข้อมูลใช้วิธี 1) ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปยัง เมืองต่าง ๆ ไปยังสถานที่ที่มีตัวแทนของ 4 เอช และส่งไปยังผู้ประสานงานในการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม 4 เอชของรัฐ 2) การสัมภาษณ์หัวหน้าและผู้ช่วยของกรมกองต่าง ๆ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ได้รับค่าตอบกลับคืน 92 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการสัมภาษณ์ ได้คำตอบ 100 เปอร์เซ็นต์ วิธีการทั้งสองนี้ใช้ในเดือนตุลาคม 1979

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ 1) สมาชิกของกลุ่มมีความเห็นด้วยที่จะให้ผู้ที่ เป็นประชาธิปไตยเป็นผู้ดำเนินงานโดยไม่คำนึงถึงอายุเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบกระบวนการของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก 2) แม้ว่าคิกริการ เข้าร่วมกลุ่มจะมีค่าค่าก็มีความโน้มแน่ว่าผู้ที่ ได้เข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มมีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าผู้ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม 3) ทักษะและทัศนคติที่มีต่อพิธีการ เรียนรู้ ได้รับการ เน้นมากกว่าด้านความรู้ โดยตรง

4) เนื้อหาวิชาที่เน้นเป็นเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ และการเป็นผู้นำ เนื้อหาที่กล่าวถึงน้อยที่สุดคือ เรื่อง กฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างชาติ และการเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง 5) ภาวะการเป็นสมาชิกของกลุ่มตามที่เห็นอยู่ทั่วไปที่สัมพันธ์กับโปรเจกต์และการดำเนินงาน คือ กระบวนการฝึกความเป็นผู้นำ การปกครองของกลุ่ม 4 เชน ของการปฏิบัติภายใต้กฎหมาย สหรัฐ โครงการพัฒนาการเป็นผู้นำ โปรแกรมการพัฒนาชุมชน คณะกรรมการบริหาร หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และคณะกรรมการร่วมกับผู้ใหญ่ 6) การพิจารณาประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับจำนวนสมาชิกของ 4 เชน และของผู้นำเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการดำเนินงานนั้น สิ่งที่ได้รับการพิจารณาน้อยที่สุด คือ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของสมาชิก 4 เชน และของผู้นำเยาวชน 7) สิ่งที่ใช้มากที่สุดเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์ในการเป็นสมาชิก 4 เชน คือ การประกาศโฆษณาเผยแพร่ การให้รางวัลและการสดุดีเกียรติคุณ 8) ความเป็นพลเมืองดีสัมพันธ์กับรางวัล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิก 4 เชน ที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ของแต่ละคน 9) วิทยากรที่ใช้มากที่สุด คือ ข้าราชการของรัฐ นักธุรกิจ นักกฎหมาย ครูและผู้นำองค์กรของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ที่เผยแพร่ด้านความเป็นพลเมืองดีและกิจกรรมสัมพันธ์ 10) ทรัพยากรที่มีอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรมและคหกรรมศาสตร์ จะช่วยให้โปรแกรมการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของ 4 เชน เข้มแข็งขึ้น ซึ่งต่อไปควรมีการวิจัยและการศึกษาเพื่อประเมินผลและการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาด้วย

ในปีค.ศ. 1981 แอนน์คริสทีน เมอร์ฟี (Anne Christine Murphy) ได้จัดทำการศึกษาเรื่อง "The Effectiveness of the Social Studies to Attain Its Goal of Citizenship Education" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพของวิชาสังคมศึกษาต่อการบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี โดยวัดจากจุดมุ่งหมายเฉพาะ 2 ข้อ ของหลักสูตรสังคมศึกษา ในระหว่างปีค.ศ.

¹ Anne Cristine Murphy, "The Effectiveness of the Social Studies to Attain Its Goal of Citizenship Education," Dissertation Abstracts International 42 (July 1981): 76-A.

1967-1975 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นที่ชรูเบอรีไฮสกูล (Shrew-burry High School) ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะวิจัยที่โรงเรียนนี้ ซึ่งได้มีการเปลี่ยนโปรแกรมสังคมศึกษาที่มีโครงสร้างสำคัญจากแบบเก่ามาเป็นโปรแกรมให้เลือกเรียนอย่างเสรี ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่าการสอนแบบเก่าที่เน้นความรู้ทางวิชาการ (Traditional/Cognitive) โดยมีครูเป็นศูนย์กลางใช้การสอนแบบบรรยายและไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นนั้นจะได้ผลนอยต่อการบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ส่วนอีกสมมุติฐานหนึ่งนั้นการสอนแบบใหม่ที่เป็นวิชาเลือกและเน้นการเรียนค่านิจพิสัย (Elective/Affective) โดยครูใช้วิธีสอนแบบสืบสอบ เน้นค่านิจการอภิปรายและถกเถียงปัญหาาร่วมกันอย่างเสรี โดยที่ครูไม่เข้าไปตัดสินชี้ขาด วิธีนี้จะทำให้ได้ผลมากกว่าจะบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อการเป็นพลเมืองดี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนที่จบการศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนแบบเก่า (Traditional/Cognitive) 57 คน นักเรียนที่จบการศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนแบบเลือกเสรี (Elective/Affective) 71 คน และผู้ที่อยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลง จำนวน 46 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิจเนื้อหา วิธีการสอนและสภาพชั้นเรียน วิชาสังคมศึกษา ซึ่งนักเรียนที่จบการศึกษาเคยเรียนที่ชรูเบอรีไฮสกูล และการปฏิบัติตนของนักเรียนในปัจจุบัน ได้แก่ การออกเสียง การติดต่อกับสถานที่ราชการ การแสวงหาสำนักงานการเมือง สมาชิกของ กลุ่มสังคมและการเมือง และแหล่งข่าวสารปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างในค่านิจเวลาที่ได้รับเรียนวิชาสังคมศึกษาแบบอภิปรายและถกเถียงเรื่องราวต่าง ๆ จากนักเรียนที่จบการศึกษาแล้วที่เคยเรียนในปี 1971 หรือ 1975 และไม่มีความแตกต่างในการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนที่เรียนแบบเก่า แบบเลือกเสรี และผู้ที่เรียนอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา พบว่ามีตัวแปรเกี่ยวกับค่านิจเวลาของ Mini-Electives ในวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาแบบเลือกเสรีและค่านิจถึงค่านิจพิสัยนั้น พวกนี้ส่งเสริมความรู้สึกอิสระต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นตรงกันว่าครูของชรูเบอรี

ไฮสกูล (Starewbury High School) เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และ
ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเยาวชนที่กระทำผิด

งานวิจัยในประเทศ

ในปีพ.ศ. 2519 ประเทิน มหาพันธ์¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรม ภูมิหลัง และครอบครัว และการกระทำผิดกฎหมายของ เยาวชน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาอบรม บุคลิกภาพและการกระทำผิดกฎหมายของ เยาวชน และศึกษาสภาพความรู้สึกลึกซึ้งของ เยาวชนผู้กระทำผิดกฎหมาย โดยใช้ตัวอย่างประชากรจากผู้กระทำผิดกฎหมาย ทั้งชายและหญิง อายุ 14-20 ปี จากสถานฝึกและอบรมเยาวชนบางนชาย 280 คน บ้าน ปรานีหญิง 121 คน เปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้กระทำผิดเฉพาะเรื่อง จำนวน 55 คน โดยเลือกจากผู้ที่มีอายุใกล้เคียงกัน และมีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมระดับเดียวกัน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์จากแบบฟอร์มที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ผลการวิจัยพบว่า สมมุติฐานที่หนึ่งที่ว่า การศึกษาอบรมภูมิหลังและครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ผลการพิสูจน์ปรากฏว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ค่า สมมุติฐานที่สอง ที่ว่า การศึกษาอบรม บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎหมายของ เยาวชน ผลการพิสูจน์ปรากฏว่าข้อมูลส่วนใหญ่ยืนยันว่าเป็นความจริง . สมมุติฐานที่สาม เยาวชนได้ รายงานความรู้สึกลึกซึ้งก่อนและหลังการกระทำผิดกฎหมาย มีเหตุผลในการกระทำผิดและไม่กระทำ^{ผิด}ไว้โดยละเอียด สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันและแก้ไขปัญหากการกระทำผิดกฎหมายของ เยาวชนได้เป็นอย่างดี

¹ประเทิน มหาพันธ์, "การศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชน".

ในปีพ.ศ.2521 วรวัลย์ ขอบธรรม¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การกระทำผิดของเด็กในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและแนวโน้มการกระทำผิดของเด็กในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กที่กระทำผิดทั้งชายและหญิงอายุระหว่าง 7-18 ปี และถูกคุมตัวอยู่ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกกลางระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน 2521 เฉพาะความผิด 4 ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เกี่ยวกับเพศ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ รวม 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิดโดยดัดแปลงมาจากแบบ"รายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกกลาง" ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี และกระทำผิดฐานลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา และฐานมีเฮโรอีน มากที่สุด เด็กส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ ส่วนมากมีสุขภาพสมบูรณ์ และส่วนมากเป็นผู้ที่มีภาวะจิตบกพร่อง และเด็กที่กระทำผิดส่วนมากมาจากครอบครัวที่ยากจน และไม่ได้รับความอบอุ่นจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มาจากต่างจังหวัด และเป็นเด็กที่อยู่ในย่านแออัด เลื่อมโทรม หรือสถานเร่ร่อน เพื่อนของเด็กที่กระทำผิดส่วนมากยังไม่มีความสัมพันธ์และกำลังเรียนอยู่ และส่วนใหญ่มักคบเพื่อนที่ชอบเที่ยวสูบบุหรี่ ของมีเงินเมา เฮโรอีน หนีโรงเรียนหรือเล่นการพนัน และส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหา มาก่อน

ในปีเดียวกันนี้เอง สุพจน์ จักขุทิพย์² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยบางประการที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กที่ไม่สมควรแก่สภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹วรวัลย์ ขอบธรรม, "การกระทำผิดของเด็กในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

²สุพจน์ จักขุทิพย์, "ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการกระทบต่อการประพฤตินักเรียนที่ไม่สมควรแก่สภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519).

เขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางจิตสังคมและสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีปัญหาความประพฤติกับนักเรียนปกติเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตกรุงเทพมหานคร ประพฤติตนไม่สมควรแก่สภาพของนักเรียน และเพื่อหาข้อสรุปจากการวิจัย วิธีดำเนินการเป็นแบบการศึกษาภาคสนาม กับนักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2520 จำนวน 360 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกจำนวน 160 คน เป็นผู้ที่เคยถูกจับกุมเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายคุ้มครองประพฤติก ส่วนอีก 200 คน เป็นนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับการศึกษา เพศ ตลอดจนสถานศึกษาค่อนข้างดีกับกลุ่มแรก แต่มิได้ถูกจับกุม โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะของผู้ถูกศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนเป็นผู้ที่ยอมรับอิทธิพลของเพื่อนในทางเสื่อมเสียมาก ใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม มีผลการเรียนไม่ดี และขาดความรู้ทางด้านกฎหมายคุ้มครองประพฤติก เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนปกติ ซึ่ง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย และใช้เหตุผลน้อย และขาดความรู้ทางด้านกฎหมายคุ้มครองประพฤติก มักเป็นพวกที่ประพฤติตนไม่สมควรกับสภาพของนักเรียน ในหมู่ที่ได้รับความรักมาก คบเพื่อนไม่ดี หรือใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม หรือใช้เหตุผลน้อย ก็ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนเช่นเดียวกัน

ในปีพ.ศ. 2523 สมานมิตร วิทยอภิบาลกุล¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในจังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเยาวชนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล เป็นผู้ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจ

¹สมานมิตร วิทยอภิบาลกุล, "การศึกษาสาเหตุบางประการที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลา" (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523).

และคุ้มครองเด็ก จำนวน 35 คน โดยวิธีใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม สำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ ผลการวิจัยปรากฏว่า บิคามารดาและผู้ปกครองของผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ผู้กระทำผิดได้ค่าใช้จ่ายเป็นรายวัน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา และเคยทำผิดวินัยของโรงเรียน และส่วนใหญ่เป็นคดีลักทรัพย์ ทั้งยังพบอีกว่า การกระทำผิดของเด็กไม่สัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว ระดับการศึกษาและการนับถือศาสนาของผู้กระทำผิด

งานวิจัยของต่างประเทศ

ในปีค.ศ. 1976 ชาลส์ ไอรา บรัคชอว์ (Charles Ira Bradshaw)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparative Study of Delinquent and Nondelinquent Latter-Day Saint Boys in Clark County, Nevada" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเยาวชนชายที่ประพฤติผิดและเยาวชนชายที่ไม่ได้ประพฤติผิดของ LDS (Latter-Day Saint Boys) โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น 85 ข้อ แบ่งเป็น 3 เรื่อง ได้แก่เรื่องภายในครอบครัว การนับถือศาสนา และค่านิยมพฤติกรรมเด็กที่นำมาเปรียบเทียบกันนี้ได้รับคำแนะนำและยินยอมจากเจ้าหน้าที่โบสถ์เพื่อต้องการศึกษาว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ระหว่างเยาวชนชายที่ประพฤติผิดกับเยาวชนชายที่ไม่ได้ประพฤติผิด หลังจากที่ได้รับการยอมรับจากผู้นำของโบสถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เยาวชนที่ท้องโตะเหมือน ๆ กัน เป็นโตะสถานเบาและเป็นพวกแรกเข้า มีอายุระหว่าง 14-17 ปี มีเด็กและครอบครัวที่ให้ความร่วมมือส่งแบบสอบถามกลับมา 13 คน จากแบบสอบถามที่ส่งไป 31 คน และใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันนี้กับเยาวชนชายที่ไม่ได้ประพฤติผิดจำนวน 13 คน ซึ่งเลือกจากประชากรของ Latter-Day Saint Boys จำนวน 389 คน

¹ Charles Ira Bradshaw, "A Comparative Study of Delinquent and Nondelinquent Latter-Day Saint Boys in Clark County, Nevada."

อยู่ในเขตเดียวกับเยาวชนที่ประพฤติผิด และพวกนี้มีความคล้ายคลึงกันในด้าน รายได้ของครอบครัว รูปร่าง ลำดับการเกิด สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง สภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว และได้รับความร่วมมือด้วยดี ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน และยังพบอีกว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างด้านการให้การอบรมจากโบสถ์ Latter-Day Saint Boys กับด้านพฤติกรรมของเยาวชนทั้ง 2 กลุ่ม

ในปีค.ศ. 1978 ยอร์จ วอล์คเกอร์ เซอร์ฟเวิร์น (George Walker Severns)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Historical Study of Antecedents of the 1974, Memorandum of Agreement Transferring Administrative Responsibility for Education Programs for Delinquent Youth to the Pennsylvania Department of Education" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของบันทึกข้อตกลงร่วมกันในปี 1974 เรื่องการโอนความรับผิดชอบในด้านการบริหารเพื่อจัดโปรแกรมการศึกษาแก่เยาวชนที่เคยเป็นมา ก่อนที่จะส่งไปให้ฝ่ายการศึกษาของเพนซิลวาเนีย ผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวางโครงการในอนาคตให้สัมพันธ์กับโครงสร้างและโปรแกรมพัฒนาการศึกษา ในสถาบันเยาวชนที่ประพฤติผิดของเพนซิลวาเนีย การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลที่รวบรวมจากฝ่ายการเงิน ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และข้อมูลค้นสังคมาจากเอกสารที่รายงานการอภิปรายและบันทึกต่าง ๆ จากคณะกรรมการและอนุกรรมการของฝ่ายรัฐสวัสดิการ และจากฝ่ายการศึกษาแห่งชาติ เพื่อศึกษาเรื่องต่อไปนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติมีอิทธิพลต่อการศึกษาของเยาวชนที่ประพฤติผิด

¹Geroge Walker Severns, "A Historical Study of Antecedents of the 1974 Memorandum of Agreement Transferring Administrative Responsibility for Education Programs for Delinquent Youth to the Pennsylvania Department of Education," Dissertation Abstracts International 39 (February 1979): 4772-A.

2. พลังทาง เศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับ โปรแกรมการศึกษาของ เยาวชนที่ประพฤติผิด
3. ข้อตกลงที่มีอยู่ระหว่าง โรงเรียนรัฐบาล กับสถาบันเยาวชนที่ประพฤติผิดในเรื่องที่เกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในสถาบันนี้
4. เหตุการณ์เฉพาะเรื่องที่ทำให้ต้องมีการส่งบันทึกข้อตกลงที่โอนโปรแกรมการศึกษาเหล่านี้ไปให้ฝ่ายการศึกษาของ เพนซิลวาเนีย

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้มีการบรรยายสรุปถึงการศึกษาของ เยาวชนที่ประพฤติผิดในระหว่างที่มีการตั้งสถาบันเยาวชนเมื่อก่อนปี 1826 นับแต่นั้นมาการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปตามการปกครองของรัฐ รวมทั้งการจักโปรแกรมเหล่านี้ ก็ได้แสดงถึงความเจริญของมโนทัศน์ในการปฏิรูปการศึกษาแก่เยาวชนที่ประพฤติผิด จึงนับว่าเป็นรัฐที่ได้เริ่มต้นแห่งศักราชของการเปิดบ้านพักแห่งพิลดาเคิลเพียขึ้น จนถึงขั้นที่ก่อให้เกิดทัศนคติใหม่ในการปฏิบัติกับเยาวชนที่ประพฤติผิด หลังจากที่ได้แยกเยาวชนที่ประพฤติผิดออกมาจากที่กักขังของผู้ใหญ่ จึงเริ่มพัฒนาการเรียนในสถาบันกักกันเด็ก โดยให้เรียนการอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ และศาสนา ในที่สุดก็เป็นการศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบ และวิชาที่มุ่งสอนให้กับเยาวชนเหล่านี้ คือ การฝึกอบรมด้านช่างอุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการโอนโปรแกรมการจัดการศึกษาแก่เยาวชนที่ประพฤติผิดไปจากแผนก รัฐสวัสดิการ ให้มาขึ้นอยู่กับฝ่ายการศึกษาตามข้อตกลงเมื่อ 2 พฤษภาคม 1974

ในปี ค.ศ. 1979 ปอล นีล ไชออนท์ส (Paul Neil Zionts) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Differences Among Inner-City Juvenile Delinquents, Inner

¹Paul Neil Zionts, "Differences Among Inner-City Juvenile Delinquents Inner-City Non-Delinquents, and A Norm Group with Regard to Five Affective Variables," Dissertation Abstracts International 41 (August 1980): 631-632.

City Non-Delinquents, And A Norm Group with Regards to Five Affective-Variables" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มเยาวชนในเมืองที่ประพฤติผิด เยาวชนที่ไม่ได้ทำผิด และกลุ่มมาตรฐานของชาติที่นำมาเปรียบเทียบกัน โดยพิจารณาถึงทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน ความต้องการเมื่อสำเร็จจากโรงเรียนแล้ว การยอมรับตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป ตัวอย่างประชากรที่ทดสอบเป็นนักเรียนเกรด 9 ซึ่งเป็นเยาวชนในเมืองที่ประพฤติผิด จำนวน 30 คน และเยาวชนที่ไม่ประพฤติผิด จำนวน 30 คน กลุ่มมาตรฐานของชาติที่นำมาเปรียบเทียบเป็นเยาวชนเกรด 9 จำนวน 600 คน จากรัฐต่าง ๆ ทางตะวันออก ตะวันตกตอนกลาง ทอนใต้ และตะวันตก รวม 12 รัฐ

นักเรียนในเมืองทั้ง 2 กลุ่ม ได้ถูกทดสอบปากเปล่า โดยใช้ เอส-ที-เอส ยูธ อินเวนทอรี (STS Youth Inventory) ซึ่งเป็นการให้รายงานตัวเอง มี 167 ข้อ แต่ละข้อมีแบบของการตอบที่มีความต่อเนื่องจากมากไปหาน้อย โดยต้องเลือกว่าแต่ละข้อนั้นมีค่ามาก ปานกลาง น้อย หรือไม่มีเลย เป็นคำถามที่ถามถึงความต้องการและปัญหาของผู้สำเร็จจากไฮสกูลแล้ว ขอบข่ายของข้อสอบประกอบด้วย 1) ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนเกี่ยวกับสาเหตุในการประพฤติผิด 2) ตอนที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและความต้องการส่วนตัวและวิธีการที่แท้จริงของแต่ละกลุ่มในการที่จะให้ตนบรรลุจุดมุ่งหมาย และความต้องการดังกล่าว 3) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างในเรื่องการยอมรับตนเองของทั้ง 3 กลุ่ม 4) พฤติกรรมของผู้ประพฤติผิดที่มีต่อผู้อื่น 5) การสำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปและปัญหาระหว่างนักเรียน มีเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมและสังคมโดยเฉพาะ

การวิเคราะห์ค่า แวเรียนซ์เพียงด้านเดียว ปรากฏว่าทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเลย ($p < .05$) จาก Kruskal-Wallis One-Way ANOVA ได้ว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ประพฤติผิดและไม่ได้ประพฤติผิดที่นำมาพิจารณาทั้ง 5 ประการ

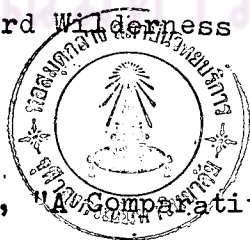
จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ปรากฏว่ากลุ่มผู้ประพฤติผิดและกลุ่มเปรียบเทียบมาตรฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในหัวข้อเรื่อง "ทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน" โดยกลุ่มผู้ประพฤติผิดมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนมากกว่ากลุ่มมาตรฐาน และทั้งสองกลุ่ม

นี้ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่อง ความต้องการหลังจากเรียนสำเร็จจากโรงเรียนแล้ว ในค่านิยมทัศนส่วนบุคคล ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั่วไปเลย

การเปรียบเทียบกลุ่มผู้ไม่ประพฤติผิดและกลุ่มมาตรฐานพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตาม STS Youth Inventory ในเรื่อง "โรงเรียนของข้าพเจ้า" และ "หลังจากสำเร็จโรงเรียนมัธยมแล้ว" หัวข้ออื่น ๆ ไม่ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) การนึกถึงโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญของเยาวชนในเมือง ทั้งนี้โดยไม่พิจารณาว่าเป็นกลุ่มใด ต่างก็คำนึงถึงผลเรื่องผลการเรียนดี การช่วยเหลือ เสริม การฝึกทักษะในการเรียนเป็นอย่างมากเช่นกัน ตามความจริงแล้วกลุ่มผู้ประพฤติผิดนึกถึงเรื่องนี้มากกว่ากลุ่มมาตรฐานเสียอีก 2) ทั้งกลุ่มผู้ประพฤติผิดและไม่ได้ประพฤติผิดของในเมืองนึกถึงเรื่องอาชีพหลังจากสำเร็จจากโรงเรียนมัธยมแล้วมากกว่ากลุ่มมาตรฐานของชาติ 3) การทดสอบชี้คจำกัดของการชักแย้งกันในหัวข้อ "มโนทัศน์แห่งตน" ของทั้งสองกลุ่มใดก็ตามความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อย ทุกคนนึกถึงว่าโรงเรียนคือสถานะทางสังคมประจำวันของตน เรื่องที่เขานึกถึงกันน้อยที่สุดคือ สุขภาพ โดยเฉพาะสุขอนามัยส่วนตัว การรักษาฟันและสายตา 4) ในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปมีความคล้ายคลึงกัน และยังคงแสดงว่าทุกกลุ่มยอมรับพฤติกรรมที่พึงงามในค่านิยมและความเชื่อ

ในปีค.ศ.1980 เจมส์ ดวน คาร์เตอร์ (James Duane Carter)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparative Study of Two Training Programs in Florida for Delinquent Youths: Eckerd Wilderness Camping and State Training

¹ James Duane Carter, "A Comparative Study of Two Training Programs in Florida for Delinquent Youths: Eckerd Wilderness Camping and State Training Schools," Dissertation Abstracts International 41 (July 1980): 197-A.

School" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อแก้ไขเยาวชนที่ประพฤติผิดในฟลอริดาทั้งสองโปรแกรม ผลของกลุ่ม Eckerd Wilderness Camping Program นำมาเปรียบเทียบกับโรงเรียนฝึกอบรมของรัฐในฟลอริดา โดยพิจารณาจากตัวแปรด้านการปรับตัวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและกรณีพิพาทที่ศาล โดยวัดกับกลุ่มเข้าแคมป์กับกลุ่มเปรียบเทียบ โดยศึกษาจากประชากรที่เป็นเยาวชนชายที่ประพฤติผิด 120 คน จากการอ้างอิงของกรมอนามัยและกองบริการอนุรักษนิยมโดยศาลเยาวชนแห่งฟลอริดา กลุ่มเข้าแคมป์ประกอบด้วยผู้เข้าแคมป์ 60 คนสุดท้ายที่ได้ผ่านโปรแกรม Eckerd มาก่อนวันที่ 1 มกราคม 1978 กลุ่มเปรียบเทียบประกอบด้วยผู้สำเร็จจากโรงเรียนฝึกอบรมของรัฐฟลอริดา 60 คนสุดท้ายซึ่งได้ผ่านโปรแกรมก่อนวันที่ 1 มกราคม 1978 และเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่จะเข้าโปรแกรม Eckerd ได้

รูปแบบของการศึกษานี้เป็นกระบวนการเกี่ยวกับเวลา ก่อนและหลังการเข้าสู่โปรแกรมโดยใช้การสังเกต ได้มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการเข้าสู่โปรแกรม เพื่อสรุปว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ข้อมูลหลังการเข้าสู่โปรแกรมถูกรวบรวมและวิเคราะห์โดยได้จากกรณีพิพาทที่ศาลและกรณีที่เกิดในโรงเรียนในช่วงระยะเวลาที่สำเร็จจากโปรแกรมและแยกตัวออกจากกลุ่ม ต่อมาในระยะ 6 เดือน 8 เดือน และ 18 เดือน ใช้ระดับนัยสำคัญ .05 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เพื่อหาัยสำคัญ มีการวิเคราะห์หา โคแวนเรียนซ์ (Covariance) ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p = .05$) ของทั้งสองกลุ่มก่อนเข้าสู่โปรแกรม และได้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์หลังการเข้าสู่โปรแกรมแล้วด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าสู่โปรแกรมในระยะ 6 เดือนแรก ปรากฏว่ากลุ่ม Eckerd มีกรณีพิพาทที่ศาลน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p = .05$) อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างในเรื่องการต่อต้านอย่างรุนแรงนั้นไม่ปรากฏ การวิเคราะห์กรณีพิพาทที่เกิดในโรงเรียนนั้นปรากฏว่ากลุ่ม Eckerd ยังเกิดขึ้นอยู่ในระยะนานกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p = .05$) จากข้อมูลแสดงให้เห็นด้วยว่าระดับชั้นของความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของกลุ่ม Eckerd สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($p = .05$)

ในปี ค.ศ.1981 โมเช ดี เอส คัมบลิว เชียร์เชอร์ (Moshe D.S.W. Sherer)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Staff Norms, Student Peer Group Norms, and Student Educational Achievements in a Residential Institution for Juvenile Delinquents" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ กลุ่มเพื่อน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่ประพฤตินอกซึ่งอยู่ในสถานพินิจ (Residential Institution for Juvenile Delinquents) โดยตั้งสมมุติฐานว่า

1. เจ้าหน้าที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเพื่อนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพวกเขา
3. กลุ่มเพื่อนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะแปรเปลี่ยนไปตามระยะเวลาที่อยู่ในสถานพินิจ

การวิจัยครั้งนี้ทำที่ Glen Mill Schools ซึ่งเป็นสถานควบคุมเยาวชนที่กระทำผิด อยู่ใกล้ ๆ กับฟิลาเดลเฟีย รัฐเพนซิลวาเนีย โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกมาเพื่อทำการวิจัย ทั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่และนักเรียนจากหอพัก 5 หลัง (Cottages) และในแต่ละหลังนั้นมีเจ้าหน้าที่ 8 คน นักเรียน 50 คน ผู้วิจัยใช้การสังเกต 2 ครั้ง ครั้งแรกเริ่มต้นเดือนตุลาคม 1980 ครั้งที่ 2 ใน 10 สัปดาห์หลัง นอกจากนั้นวัดเป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่วัดเจ้าหน้าที่จะวัดนักเรียนซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พวกแรกเข้าช่วงกลาง และช่วงสุดท้ายก่อนที่จะพ้นไปจากสถานพินิจ เครื่องมือมาตรฐาน Allen and Pillick, 1973 ใช้วัดเจ้าหน้าที่ และเครื่องมือมาตรฐาน Grissom, 1977 ใช้วัดกลุ่ม

¹Moshe D.S.W. Sherer, "Staff Norms, Student Peer Group Norms, and Student Educational Achievements in a Residential Institution for Juvenile Delinquents," Dissertation Abstracts International 42 (August 1981): 860-A.

เพื่อน และใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ "The Metropolitan Achievement Test " (Durost et al, 1971: Prescott et al, 1978) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่และกลุ่มเพื่อนมีค่าบวกและสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้ง 5 หลัง และกลุ่มเพื่อนระดับเดียวกันแสดงนัยสำคัญทางสถิติเป็นรูปตัวยู (U Shape) สำหรับเยาวชนที่แรกเข้าและผู้ที่ใกล้จะออกไปจากสถานกักกันมีค่าเป็นบวกมากกว่าพวกที่อยู่ช่วงกลาง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพวกที่แรกเข้าและผู้ที่ใกล้จะออกไปจากสถานกักกัน มีนัยสำคัญกว่าพวกที่อยู่ช่วงกลาง เช่นเดียวกัน ดังนั้นอิทธิพลโดยตรงของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงไม่ปรากฏผล และพบว่ากลุ่มเพื่อนไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกับเด็กในช่วงที่ 3 และอาจมีอิทธิพลกับเด็กใหม่บ้างก็ตาม แต่ไม่มีนัยสำคัญ ทั้งยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของช่วงกลางต่ำ แสดงว่าเคยชินและคงจะดีขึ้นในช่วงปลายคือตอนใกล้จะออกไป ผู้วิจัยเสนอแนะว่า กระบวนการสังคมประภคิ รวมกับปัจจัยอื่น ๆ และค่านเวลาย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กที่อยู่ในสถานกักกัน และควรนำไปวิจัยกับ จูเนียร์ ไฮสกูล และสถานประกอบการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย